

УКРАЇНСЬКОГО ВІЙСЬКОВОГО ГЕНЕРАЛЬНОГО КОМІТЕТУ.

Видає і укладає Український Військовий Генеральний Комітет.

Адреса: Київ, В.-Володимирська вул. Педагогічний Музей.

Постанови Першого Українського Військового З'їзду.

5, 6, 7 і 8 травня (мая) 1917 р. р. у Києві.
Про автономію України.

Перший Український Військовий З'їзд делегатів од фронтів, тилу і флотів, — представників від 1.580.702 організованого озброєного українського народу, постановляє: „В інтересах притишення національних конфліктів на Україні і на фронті, які можуть принести велику шкоду загальній справі революції, в інтересах як найбільшого поєднання і згоди всіх демократичних мас на Україні, Український Військовий З'їзд вважає необхідним вимагати від Тимчасового Правительства та Ради Салдатських і Робітничих Депутатів негайного оголошення особливим актом принципу національно-територіальної автономії України, як найкращого забезпечення національно-політичних прав Українського Народу і всього краю. Першим кроком до реального здійснення цього акту З'їзд вважає необхідним негайне призначення при Тимчасовому Урядові міністра по справам України.

Про кращий Правительственный Орган та про Комісара для України.

Вирішуючи вимогу Українського Національного з'їзду від 7—8 квітня, представлену Українською Центральною Радою Тимчасовому Урядові, на яку ще не одержано до цього часу відповіді, Український Військовий З'їзд в цій справі вважає необхідним на Україні негайне заснування областного органу, який має працювати разом з представником Центрального Уряду на Україні, — Комісаром на всі губернії, що охоплюють усю українську людність.

Про відношення до Української Центральної Ради.

Український Військовий З'їзд вважає своїм обов'язком вітати Українську Центральну Раду і складає їй велику подяку за її старання та заходи в історичний момент: 1) об'єднати сили українства, 2) підняти його національну і політичну свідомість, 3) організувати його національну волю. З'їзд вважає, що свою працю проводить відповідним і вірним шляхом З'їзд уважає її єдиним компетентним органом, призначивши рішення всі справи, що стосуються цілої України і її відносин до Тимчасового Правительства.

Про відношення до війни.

Перший Український Військовий З'їзд всесердно прилучається до декларації Ради Робітничих і Салдатських Депутатів, виданої до народів всього світу та до позиції, зайнятої Тимчасовим Урядом в справі війни, заявляє, що підтримуватиме всіма силами мир без анексій та контрибуцій на підставі самовизначення націй.

Для найшвидшого наближення такого миру З'їзд вважає необхідним добиватись від Тимчасового Центрального Російського Уряду точного, виразного, негайного визначення відношення як союзників Росії, так і противників до миру без анексій і контрибуцій. Тільки по такому виясненню в той чи інший бік може визначитися в усій повноті голя народів Росії в справі ведення війни.

До того ж часу оборона свободи Всеросійської на фронті повинна проводитись твердо і непохитно і не тільки пасивно, але і активно.

Згідно з принципом самовизначення націй, Військовий Український З'їзд визнає необхідним, щоб на мирній міжнародній конференції була представлена Україна в лиці своїх делегатів від організованого Українського народу в усій його суцільності.

Про Українське народне військо і Український Військовий Генеральний Комітет.

Перший Український Військовий З'їзд постановляє: зважаючи з одного боку а) що принята при старім деспотичнім режимі система формування війська з різних національностей заснована на принципах анти-демократичних і зв'язана з цілком зайвим витрачанням народних грошей і розбиттям моральних сил національностей, з другого боку—б) з огляду на те, що потоплені трьома роками війни армії на фронті не мають уже колишньої бойової моці, що падає дисципліна і дух відпорності, що через те справі оборони загрожує велика небезпека,—Український Військовий З'їзд визнає потрібним якомога швидше взятись до боротьби з тим підупадом духовної і реальної сили армії. Одним з дійсних могутніх засобів до піднесення духа, для зміцнення військових частей в одне суцільне могутнє тіло—З'їзд визнає негайною націоналізацію армії на національно-територіальнім принципі. Зокрема З'їзд оголошує потребу української армії. В цій справі З'їзд визнає: а) що в існуючих військових одиницях в тилкових частях всі українські воїни, як офіцери, так і салдати повинні бути негайно виділені в окремі часті, б) в військових одиницях на фронті виділення повинно проводитись поволі,—в залежності від тактичних і інших військових обставин, поступово, поскільки це виділення не буде вносити дезорганізації на фронті.

Що ж до флоту, то З'їзд вважає по тим самим мотивам можливим і необхідним: а) в Балтійському флоті укомплектувати де-котрі з кораблів виключно командами української національності; б) що ж до флоту Чорноморського, то зважаючи на те, що він і зараз складається в переважній більшості з Українців,—З'їзд визнає необхідним надалі поповнювати його виключно Українцями.

Для практичного переведення виголошених постанов Український Військовий З'їзд ухвалив: утворити Тимчасовий Укра-

їнський Військовий Генеральний Комітет при Українській Центральній Раді, який має відати Українськими військовими справами і працювати в тісному контакті з російським Генеральним штабом.

Про Українські Клейноди та про перший Український Козацький імени Богдана Хмельницького полк.

Перший Український Військовий З'їзд ухвалює: а) всі стародавні українські прапори, які переходять по різних державних сховах (музеях) Петрограду, Москви та інших міст, повинні негайно віддати у Київ до Українського Національного Музею; б) „Положення обь Украинском Отрядѣ“ доручене 4 квітня н. р. Верховному Головнокомандуючому і 6 квітня Військовому Міністрові повинно бути затвержено без проволочки; в) Першому Українському Полкові, який формується в Києві, затвердити назву: „Перший Український Козацький імени Богдана Хмельницького Полк“ і всіх салдатів і офіцерів, вписаних до цього полку кількістю 3400 вважати прийнятими в цей полк.

Про українську народну міліцію.

Визнаючи, що всяка війна є результатом пануючих класів що ці класи в своїх інтересах втягають народи в криваву, братоубийчу сварку, визнаючи, що постійне регулярне військо як засіб панування буржуазних класів не відповідає змаганням народу і робочого класу та служить тільки для зміцнення такого панування,—Український військовий З'їзд, закладаючи перші підвалини організованої збройної сили української демократії, ставить собі найпершим завданням, щоб українська армія після війни стала армією народу (народною міліцією), щоб єдиною метою її існування і формування була охорона інтересів і прав народу, а не пануючих класів, до якої б нації ці класи не належали.

Про підтримання дисципліни та боротьбу з дезертирством.

Занайкращий засіб підтримання свідомих дисципліни, яка одна тепер можлива в народній армії, яка повинна опиратись не на страх а на довіру і взаємне розуміння салдатів і офіцерів, а також на високий дух, який в свою чергу може бути піднесений тільки якоюсь великою, загальною об'єднуючою ідеєю, а одною з таких ідей для українців є ідея національного відродження,—З'їзд вважає потрібним негайне зполучення всіх Українців в військо в одну національну армію. Разом з піднесенням дисципліни зникне дезертирство.

З'їзд висловлює певність, що під своїм національним прапором, під проводом своїх рідних по крові і по духу офіцерів, за свої народні ідеали українські салдати підуть в бій всі, як один, а хто не піде—проти таких зрадників народу ми вживемо всіх засобів боротьби і доб'ємось що, дезертирів в народній українській армії не буде.

Одночасно з тим, як другорядні засоби ми вважаємо необхідним: 1) щоб само село боролось з дезертирами та не покривало їх, 2) щоб салдати з фронту писали в цій справі листи до дому, 3) полкові Ради, а також військові з'їзди повинні видавати відповідні відозви і 4) тягти до суду тих, хто покриває дезертирів.

Про земельну справу.

Право власності на землю та підземні багатства в автономній Україні повинно належати виключно народові, умови ж розподілення цієї землі між працюючим на ній людом виробить і визначить Український Сойм, на підставах справедливості та рівності всіх людей, що живуть на території України. Разом з тим повинні бути вироблені закони користування ліса і висискування водних та мінеральних багатств на громадських засадах. До остаточного розв'язання цього питання Тимчасовий Уряд повинен негайно припинити всякі акти купівлі та продажу, взагалі передачі землі і лісу з рук до рук і в першу чергу закордонним товариствам та окремим особам, а також урегулювати арендні відносини.

Про харчову (продовольчу) справу.

Зважаючи на те, що справа продовольства на Україні найкраще, найповніше і найсистематичніше може бути полагоджена самим організованим в кооперативи і спілки українським селянством, з'їзд ухвалює—передати продовольчу справу в руки організованого селянства і його органа Центрального Кооперативного Комітету.

Про освіту на Україні та про українізацію військової освіти.

Беручи на увагу, що денационалізація народніх має стоїти на перешкоді всякому поступовому рухові, що трує і деморалізує душу українського народу і спинає розвиток, як духовних так і продукційних сил на Україні—український військовий з'їзд постановляє:

1) з осені сього 1917 року повинно бути переведено Тимчасовим Урядом навчання по школах України на українській мові—з забезпеченням прав меншості інших національностей.

2) Українська народня початкова школа повинна бути обов'язковою, загальною, утриманою на державні кошти.

3) ті українські гімназії та інші середні школи що будуть одчинені вже з осені сього року, повинні бути утримувані на державні кошти.

4) справу практичного переведення в життя української середньої та вищої освіти (гімназії, університети, спеціальні інститути), яку з'їзд вважає обов'язковою, з'їзд залишає компетенції Центр. Укр. Ради (теж з забезпеченням прав меншостей).

5) що до освіти для українського війська, то відповідно ухваленій з'їздом резолюції військова освіта повинна переводитись в життя в українському напрямку а) на українській мові б) шляхом одкриття військових шкіл од вайнізких до вищих,—як от академія генерального штабу.

6) при сучасних умовах, як у армії так і флотах з'їзд вважає необхідним 1) щоб в учебних командах, де є змога, можна було навчати українців на їх мові.

2) статuti військові і різні підручники, щоб було перекладено на українську мову з відповідним пристосованням.

3) щоб для українських військових громад і гуртків виписувалась література (газети, журнали, книжки і агітаційна лі-

тература) з коштів державних на таких самих умовах, як випикується література в мові російській а) щоб було одкрито просвітні курси у війську.

4) що до перетворення існуючих уже на Україні шкіл військових (як от юнкерські прапорщицькі, морські та авіаційні і інші школи), то практичне переведення справи з'їзд доручає Центральній Українській Раді з обібранним з'їздом українським військовим комітетом.

5) щоб була одна вільна народня школа.

Про державні кошти для Української Центральної Ради:

З огляду на те, що Українська Центральна Рада робить велике державне діло з'їзд вимагає, щоб Центральній Українській Раді були асигновані кошти з казни на українські національні потреби.

Про адміністрацію на Україні.

Перший Український Військовий З'їзд постановляє вимагати, щоб вся адміністрація на Україні була негайно переведена по принципі пропорції всіма націями, котрі проживають на Україні.

Про державні кошти для Українського Військового Генерального Комітету.

Перший Військовий український З'їзд, визнаючи Український Військовий Генеральний Комітет державною інституцією, вимагає на її утримання державних коштів.

Про другий Військовий Український З'їзд.

Скликання Другого Військового Українського З'їзду доручається обраному на Першому з'їзді Тимчасовому Українському Військовому Генеральному Комітету.

Члени Українського Військового Генерального Комітету.

1. Симон Петлюра (Уповноважений Головного Всеросійського Земського З'їзду Голова Контрольної Колегії Земського Союзу на Західному фронті).

2. Іван Луденко (військовий лікар).

3. Володимир Винниченко (письменник, салдат запаса).

4. Віктор Павленко (підполковник).

5. Олександр Пилькевич (підполковник).

6. Михайло Полозів (прапорщик).

7. Степан Письменний (матрос).

8. Михайло Іванів (генерал-майор).

9. Іван Гореміка-Крупчинський (військовий урядовець).

10. Арсен Чернявський (підпоручник).

11. Дмитро Ровинський (салдат).

12. Аполон Певний (прапорщик).

13. Капкан (підполковник) командир 1-го Українського полку ім. Гетьм. Богдана Хмельницького.

14. Микола Михновський (підпоручник).

15. Федір Селецький (прапорщик).

16. Степан Граждан (салдат).

17. Віктор Ноплаво (підполковник).

18. Василь Потішко (прапорщик).

Адреса: Київ. Український Військовий Генеральний Комітет (Педагогічний Музей) Володимирська вул.

Од Делегації Військового Генерального Комітету.

Військовому і Морському Міністру.

На виконання постанов Першого українського Військового З'їзду 5—8 мая с. р. в Києві, а також в цілковитім контакті і згоді з Центральною Радою,

український Військовий Генеральний Комітет просить:

1) Оновістити в приказі по всім військовим частям і установам фронту, тилу і флоту про існування і заснування українського Військового Генерального Комітету при Київській Центральній Раді, як органу, що відає всіма військовими організаційними Комітетами і питаннями, і до якого в цій справі повинні звертатися всі українські громади.

2) Зажадати від всіх військових частей армії і флоту поіменні списки генералів, штаб і обер-офіцерів українців, відомости про солдатів-українців загальним числом в кожній часті, і відомости ш прислати безпосередно в Генеральний Комітет.

3) Негайно зробити розпорядження про перевод із запасних частей, що знаходяться в центральній Росії: одної дивізії тяжкої артилерії, комплектованої українцями (всякого гатунку зброї), одної полевой батареї, а стоячу нині в Києві гірську запасну батарею уважати українською. Всі часті спеціального назначення, що знаходяться в Києві, як понтонні, желізнодорожні і др. українізувати, а вироблення плану і порядку переходу їх віддати українському Генеральному Комітету.

4) Віддати українському Генеральному Комітету право для поповнення некомплекту в I запаснім полку Богдана Хмельницького, а також і в других частях, що знаходяться в Києві, які творяться од відправлювання маршових рот в призначені на фронт для українців три корпуси, і вимагати, щоб було поповнення їх тилowymi українськими частями розпорядженням українського Військового Генерального Комітету.

5) Як найскорше виділити в тилowych запасних частях солдат-українців з офіцерами-українцями в особні роти, баталіони, команди з услівом оставлення їх поки що на тих самих місцях, і в тих же самих частях, де вони тепер знаходяться.

6) Зробити розпорядження про як найскоршу передплату на казенний рахунок у всі часті фронту і тилу, у всі військові заведення і штаби, де є хочай мале число українців, отсих українських газет: „Нова Рада“, „Робітнича Газета“, „Народня Воля“ і „Наше Життя“. Редакції цих газет знаходяться у Києві.

7) Кооптувати в склад Генерального Комітету одного офіцера-українця Генерального Штабу, одного артилериста, одного кавалериста, топографа і козака-кубанця. Представителів других спеціальностей Генеральний Комітет думає можливим кооптувати із місцевих військових частей.

8) Зробити розпорядження про видачу всіх старих запорожських знамен та клейнодів (булави, бунчуки) а також знамена городських українських полків особній українській делегації, яка в короткім часі буде послана від Генерального Комітету із Києва для прийняття і відвезення їх в Київський Історичний Музей. Знамена ці і клейноди хороняться в Ермітажі, деяких церквах і соборах Петрограда і Москви, а також і других міст Росії Президіум.

Полковник Пилькевич.
Письменний.
секретар Ровинський.

НАКАЗ

УКРАЇНСЬКОГО ВІЙСЬКОВОГО ГЕНЕРАЛЬНОГО КОМІТЕТУ.

№ 1.

28 травня 1917 р. Українським Військовим громадам. До Українського Військового Генерального Комітету звертаються військові громади з запитаннями: кого їм вибрати до полкових, дивізійних та інших Комітетів, чи українців, чи може й представників інших національностей.

Український Військовий Генеральний Комітет наказує: вибрати слід тільки українців і то при всіх випадках і обставинах. Член Президіума *С. Петлюра*. Секретар *Ів. Гореміка-Крупчинський*.

НАКАЗ

УКРАЇНСЬКОГО ВІЙСЬКОВОГО ГЕНЕРАЛЬНОГО КОМІТЕТУ.

№ 2.

28 травня 1917 року. До Українського Військового Генерального Комітету надходять звістки про те, що де які полкові Комітети на прохання та заяви українських військових громад виписувати українські газети та книжки, одмовляють задовольнити ці прохання, Військовий Генеральний Комітет повідомляє, що такі одмови несправедливі і беззаконні. Українцям ніхто не має права одмовляти виписувати газети та книжки на рідній мові з полкових (артільних) сум.

Генеральний Комітет наказує: про всі такі випадки повідомляти негайно Комітет для того, щоб він міг негайно вжити належних засобів для полагодження справи. Член Президіума *С. Петлюра*. Секретар *Ів. Гореміка-Крупчинський*.

Справа Всеукраїнського Військового З'їзду.

Телеграма Українського військового Генерального Комітету про скликання Всеукраїнського військового з'їзду.

22 травня Українським Військовим Генеральним Комітетом в справі скликання Всеукраїнського військового з'їзду послані телеграми Военному Міністру, Верховному Головнокомандуючому, Головнокомандуючим фронтами, командуючим фльотами і округами і Наказному Атаману Кубанського війська такого змісту:

Українській Війсковій Генеральній Комітет просить Вас сдѣлать срочное распоряжение оповѣститъ подвѣдомственные Вамъ воинскія части о созывѣ в Кіевѣ Всеукраїнскаго Військового Сѣзду 4 Іюня на слѣдующихъ основаніяхъ:

Сѣздъ продлится 4 по 9 Іюня. Краткая программа сѣзда:

Докладъ ГЕНЕРАЛЬНОГО Військового Комитета.

Вопросъ о націоналізації войска, о повобранцахъ украинцахъ и украинизація тыловихъ военныхъ органовъ на Украинѣ.

Вопросы текущей политической жизни. Положеніе объ украинскомъ Війсковомъ Генеральномъ Комитетѣ, его составъ права и обязанности.

Выборы членовъ постоянного Генеральнаго Військового Комитета.

Делегатами могутъ быть только лица украинской народности.

Делегатовъ могутъ выбирать только украинцы входящіе в составъ соотвѣтствующей воинской части или организаціи, отъ

украинцевъ каждого полка пѣхоты, кавалеріи, артиллерійской бригады, дивізіона, каждого отдѣльнаго баталіона всѣхъ спеціальныхъ родовъ оружія, управленія и штабовъ отдѣльной части флота и вообще каждой войсковой единицы, имѣющей права отдѣльной части,—посылается на Сѣздъ по одному делегату

Если въ какой либо съ поименованныхъ частей есть больше пятидесяти украинцевъ, такая часть посылаетъ двухъ делегатовъ.

Войсковые Украинскіе Клубы, Громады, товарищества, другія организаціи обнимающія больше одной войсковой части, имѣющія не менѣе 500 членовъ, посылають одного делегата.

Украинцы военные посылають делегатами: солдатъ, врачей, военныхъ чиновниковъ, оберъ и штабъ офицеровъ, генераловъ, безъ различія чиновъ и званій.

Каждый делегатъ долженъ представить на Сѣздъ мандатъ, удостовѣряющій командировку на данный Сѣздъ указаніемъ числа украинцевъ въ этой части или организаціи и удостовѣреніе отъ начальства.

Делегаты должны быть удовлетворены кормовыми, суточными деньгами и дорожными документами.

Українській Війсковій Генеральній Комітетъ.

ТЕЛЕГРАМА МІНІСТРА КЕРЕНСЬКОГО З ПРИВОДУ УКРАЇНСЬКОГО ВІЙСЬКОВОГО З'ІЗДУ.

29 травня Українським Військовим Генеральним Комітетом одержано із Ставки від Военного і морського Міністра *Керенського* телеграму такого змісту: „По военнымъ условіямъ считаю украинскій сѣздъ несвоевременнымъ въ виду невозможности въ гасящее время отвлекать солдатъ и офицеровъ. Національныхъ войскахъ спѣшно вносятся на разсмотрѣніе Временнаго Правительства. 28 мая 1917 года. *Керенскій*“.

Телеграму, окремо Військового Генерального Комітету послано також Верховному Головнокомандуючому, Головнокомандуючим фронтами, Командуючим фльотами і округами і Наказному атаману Кубанського війська.

ТЕЛЕГРАМА УКРАЇНСЬКОГО ВІЙСЬКОВОГО ГЕНЕРАЛЬНОГО КОМІТЕТА ДО ВОЕННОГО МІНІСТРА.

30 травня Українським Військовим Генеральним Комітетом, з приводу одержаної телеграми про заборону Всеукраїнського військового з'їзду, послано Военному Міністру *Керенському*, Верховному Головнокомандуючому, Головнокомандуючим фронтами, Командуючим фльотами і округами і наказному Атаману Кубанського війська таку телеграму: „Приймаючи на увагу, що заборона всеукраїнського військового з'їзду перший випадок заборони військового з'їзду взагалі і як раз українського в той самий час, коли „военные условия“, якими пояснюється заборона з'їзду неперешкоджають як відбуваючим так і призначеним одночасно з'їздам: Всеросійському военнихъ депутатів, польському, козацькому, авіаційному та іншим, щоне перпинені відпуски із Д. армії далеко більше одволікають солдатів і офіцерів із армії, що українці захоплені духом з приводу дозволу українських корпусів та інших комплектувань, тепер більшістю направляються на фронт, що заборона з'їзду викличе неминучу реакцію і разом зародить в українсь-

кому війську певне недовір'я до Верховного Командування і зменшить босвий дух вояків, котрих в Д. армії мається третина, що про час і умови з'їзду було винесено постанову першим з'їздом, а оповіщення про з'їзд зроблено значно раніше, як одержано Вашу телеграму, що заборона зараз з'їзду може бути зкористована в цілях цілком небажаних і небезпечних для боєспособности Д. армії і порядку в тилу, Український Військовий Генеральний Комітет подаючи до Вашої відомости приведене, рішуче підтримує своє перше звертання в справі скликання з'їзду і очікує негайної відповіді, № 241 Українгеркомітет. *Петлюра*.

ТЕЛЕГРАМА УКРАЇНЦІВ ПІВНІЧНОГО ФРОНТУ.

30 травня Українським Військовим Генеральним Комітетом одержано від українців-вояків північного фронту таку телеграму: „Українська громада вояків 2 сібірського стрілкового полку, числом 850 козаків, як виповнення лозунга самовизначення народів підтримує цілком домагання українського народу особисто настоює негайного оголошення акта автономії України і планомірної націоналізації війська „Полковий Український Комітет. Голова Комітету, Підполковник *Болдескус*“.

Телеграму, окремо Українського Військового Генерального Комітету також послано Военному Міністру *Керенському*, *Львову*, Предсідателю Ради робітничих та солдатських депутатів *Чхеїдзе*“.

Від Українського Військового Генерального Комітету.

В звязку з тим, що до Генерального Комітету повсяк час звертаються офіцери та салдати з проханням зачислити їх до українського полку чи в інші військові часті, як наприклад: в один із трьох корпусів, які дозволено переформувати в українські, Військовий Генеральний Комітет постановив: всі заяви в порушеній справі офіцерів, лікарів і військових урядовців про зачислення їх до першого „українського імені гетьмана Богдана Хмельницького полку“, чи в пояснені корпуси а також в інші дивізії, які дозволено поповнювати на західному фронті вояками-українцями, задовольняти тільки після того, коли кожним із українців-вояків всякого гатунку зброї буде доставлено в Комітет від військових українських громад своєї часті відповідне посвідчення, без якого всі прохання будуть лишатись без розгляду.

Член Президіума *С. Петлюра*. Секретар *Ів. Гореміка-Крупчинський*.

Телеграма Верховного Головнокомандуючого Брусилова.

27 травня Українським Військовим Генеральним Комітетом одержано від Верховного Головнокомандуючого таку телеграму: „Благодарю Членовъ Комитета за выраженные чувства. Брусиловъ“.

Телеграму одержано у відповідь на телеграму Військового Генерального Комітету від 24 травня такого змісту: „Д. армія. Верховному Головнокомандуючому Брусилову. Український Військовий Генеральний Комітет довідавшись про Ваше призначення Верховним Головнокомандуючим щиро вітає Вас і бажає успіху в тяжкій відповідальній праці, Знаючи Вас,

як прихильника українського війська Комітет певний, що зможе стати Вам в допомозі в інтересах Росії і України. Член Президіума Комітету *Петлюра*.

Протест проти постанови з'їзду делегатів Південно Західного Фронта.

„З огляду на те, що пред'явлений З'їзду бойовничою секцією доклад про націоналізацію війська, тенденційно збудований на мотивах, невірні зрозуміли про формування українських частин, мотивах, що начеб виключають спільність інтересів українців з великоруською демократією і беручи на увагу:

1) що після докладу слово було дано тільки одному представникові од національностей, котрі терпіли подвійний утиск поваленого правительства, представники от українців слова зовсім не дано було,

2) що отже українці позбавлені були можливості хоч щось сказати протів несправедливої та тяжкої образи нанесеної докладчиком цілому народу українському і висловити свій погляд на українізацію армії,

3) що найголовніші резолюції голосувались тільки тоді, як зарані вияснилась кількість рішачих голосів,

4) що і в данному разі теж саме допущене було головою З'їзду, а саме голосування відбулось при виразній незначній кількості членів з'їзду. —

5) Зібрання делегатів представників українців латишів, грузин, поляків, естонців вважає, що і головою зборів так і з'їздом порушені були основні правила проведення праці з'їзду, висловляє свій протест проти допущеного головою і учасниками з'їзду одностороннього освітлення справи про українізацію військ і вимагає переглянути питання а для цього відкрити дискусію і дати слово для відповіді по докладу д. Носа представникам національностей, що заявили протест і особливо Українцям, яким кинули образу і не дали слова для одсічі“ (бюлетень № 9—10).

Слідують дев'ять підписів.

Сей справедливий протест викликала постановою З'їзду в справі національних військ, якій, після докладу д. Носа, докладу нерозважного і збудованого на дешевих демагогічних вигуківаннях, рішив, що от, мовляв, повна націоналізація війська може стати н. безпечним джерелом шовіністичних заблук і імперіалістичних авантур. І не захотів навіть, вислухати тих, чию думку і волю докладчик зневажив і висміював—се б то українців.

Українізація війська на Західному фронті.

Після рішучих заяв Ржевського виконавчого комітету солдатських делегатів, підтриманого Комітетом Фронтної Громади Західного фронту, Головнокомандуючий дав дозвіл на те, щоб в запасних полках 27-ї запасної пішої бригади було сформовано один український полк. Українців зап. полків 27-ї бригади буде переведено до цього полку. Далі, з огляду на те, що українців в запасних бригадах фронту є куди більше, як на один полк, отдано приказ інспектору Запасних військ Західного фронту (№ 42086 и № 21906), щоб взагалі українців збирати побригадно до одного полку даної бригади. З цих полків будуть комплектуватися маршові українські роти і направлятись до першої

одної дивізії з таким наміром, щоб через якийсь короткий час вона стала українською. Точні відомості про сю дивізію можна мати в або штабі фронту, або в фронтовому українському комітеті, або, нарешті, в Укр. Генеральному комітеті.

ПЕРШИЙ ЕШЕЛОН КОЗАКІВ-УКРАЇНЦІВ.

14 травня с. р. в Києві, виражали першого ешелона числом 1198 козаків-українців на фронт. Перед виїздом військо, під національним жовто-блакитним прапором пройшло з військових казарм до площі Богдана Хмельницького на молебень. Тут чимало вже зібралось народу і духовенство з коругами. Незабаром прибули козаки і зараз же почався молебень.

Після молебня, де хто з присутніх вітали козаків, і ешелон, під вигук „Слава“—рівними рядами рушив до стації.

В дорозі ешелон слідував під доглядом сотенних комітетів обраних самими козаками, Начальника ешалона прапорщика Мельниченко і делегатів від комітету по організації українських маршевих команд. Треба зазначити, що в дорозі козаки-українці весь час поводитись як слід,—спокійно і що порядок був надзвичайно гарний.

На другий день, 15 травня ешелон прибув на стацію Ярмолинці; тут козаки спинились і обідали.

Після обіду о 5 год. вечора, перед тим, як ешелон мав од'їздити комендант стації звернувся до війська з промовою в якій зазначив, що за 2½ роки він зустрічає перший ешелон, який додержується дисципліни і порядку. При кінці промови комендант підкреслив:

— Ви поводитись так як подобає славному козацькому війську українському! Навіть ті одна ложка не зникла що було видано для обіду. Слава Українському козацькому війську!

— Слава, слава!—Залунало серед козацтва. Ешелон рушив.

На третій день, 16 травня вранці ешелон прибув до Кам'янця-Подільського. Тут призналась стоянка і обід.

Після обіду ешелону було наказано перейти ночувати в казарми. Козаки построїлись шпалерами і перед тим як мались рушати, комендант стації щиро вітав козацтво—перше під національним прапором. Потім ешелон рушив до міста. По дорозі, коли військо проходило біля будинку фронтового Військового з'їзду, на зустріч вийшли делегати-українці і гучним „Слава“—вітали наших вояків.

Військо наближалось до казарм. Тут вже очікувало духовенство і мійські жителі. Як тільки ешалон прибув зараз же було одслужено молебень. Після молебня, представники від м. Кам'янця-Подільського вітали козаків, а потім, делегати від козацтва вітали делегатів фронтового військового з'їзду і представників міста.

— Слава, слава українському першому козацькому ешалону!—Уп'ять ав-круги залунало.

Вечоріло. Люде почали розходитись. Потомлені козаки почали лаштуватись одпочити.

— На молитву!—Почувся заклик серед козацтва. І через годину після молитви, козацтво спокійно одпочивало.

Наступило 17 травня. Начальником ешелону прапорщиком Мельниченко було одержано наказ прибути з військом до штабу фронту. Ранком о 10 годині козаки,

під жовто-блакитним прапором, рівними рядами уже стояли перед будинком штабу. Згодом вийшов Головнокомандуючий генерал Брусилов на чолі всього штабу.

— Струнко!—Зкомандував Начальник ешелону прапорщик Мельниченко. І зробивши кілька кроків наперед, рапортував генералу Брусилову; потім, делегат Левицький вітав Головнокомандуючого від козаків-українців. Генерал Брусилов стиснув руку делегату Левицькому і поцілував його за щире вітання, а далі взяв у промовця жовто-блакитний прапор звернувся з промовою до козаків. В своїй промові генерал Брусилов зазначив, яку велику надію він покладає на українське козацьке військо в продовженню війни і оборони Країни від нападу лютого ворога. Кінчаючи промову, генерал Брусилов, показуючи на жовто-блакитний прапор додав:

— „Подъ этимъ прапоромъ я вижу достойное козацкое войско украинцевъ, которое, надѣюсь, поможетъ мнѣ въ трудный часъ борьбы за благо всего народа. Слава украинскому козацкому войску!“

— Слава!—Загуло в народі і середь війська. Після овацій, дружина генерала Брусилова теж вітала козаків і привітавши, подарувала нашим воякам 25000 цигарок.

О першій годині дня відбувся обід

18 травня ранком козаки готовилися в похід. Весь ешелон прибув на площу де було одслужено молебень. Зкінчивши молебень, ешалон, при двох оркестрах військової музики, стрункими рядами, під вигук „Слава“ рушив до стації. Коли ешелон наближався до стації, на зустріч вийшов третій оркестр військової музики під національним прапором, на чолі чотирох офіцерів і мійських жителів.

— Слава, слава! Слава українському козацькому війську!—Залунало над містом. І в мелодійних згуках трьох оркестрів музики та народнього лікування, ще довго, довго сплетався крапкий вінець дійсної слави відродженого під національним жовто-блакитним прапором—українського козацтва.

Вечором о 9 годині ешелон рушив далі. Гарний настрій, сміх та жарти, весь час не покидали наших вояків, аж поки не поспули.

19 травня потяг з ешелонам козаків прибув на стацію Гусятин. На стації, о 2 годині дня відбувся обід і козаки уп'ять готовилися до походу, але недалеко вже оставалося ім їхати. Перед тим як робить посадку, комендант стації звернувся до козаків з промовою в якій яскраво зазначив, що за довгий час війни він зустрічає перший ешелон що додержується дисципліни і порядку. Комендант щиро вітав козацтво і тут же передав делегатам свідчення, в якому *підтверджується надзвичайно гарне поводження українців-козаків*. Цей факт посвідчує, наскільки оцінюють наші вояки відродження славного козацтва на Україні.

Після довгих овацій, потяг, з ешелонам козаків рушив до слідуєчої стації Я..., яка була останньою перед висадкою. Коли ешелон прибув до міста, на стації наших вояків вже зустрічали делегати від N-го полку з оркестром музики. Після висадки, ешелон, стрункими рядами, під жовто-блакитним прапором, з гучним „Слава“ і оркестром музики направився до своєї частини, до якої козаків було призначено.

Ів. Гореміка-Крупчинський.

Друкарня Української Центральної Ради, бувш. Вондаренка і Гніздовського. Михайлівська №18.